

Livandi smábygdir ella bara stódrift

Oddagrein

SKULU vit lata bygdir sum Nólsoyarbygd, Hestbygd, Sand og kanska aðrar bygdir fara (sama veg sum útoyggjarnar) í spurninginum, um vit bara skulu hava stór, rationell fiskavirki, ella um vit eisini onkursvegna skulu halda liv í smábygdunum við smærri fiskavirkjum?

ALMENNI Framtaksgrunnurin hevur umvegis eitt endurreist Fiskavirking keypt átta flakavirki, sum øll liggja í meðalstórum bygðum og stórplássum. Hini virkini, sum flestu liggja í smærri bygðum, kundu seljast privatum um áhugi var fyri tí.

SUMMI eru longu seild, og saman við øðrum smærri fiskavirkjum, sum hava stungið seg upp sum hundalond, eru tey eitt alternativ til Fiskavirking og Kósina. Í flestu forom er ilogan litil, og tí kunnu tey klára at kappast í flestu forom.

SO kunnu vit altíð kjakast um, um hetta er tann rætta gongdin ella ikki. Vit kunnu bara staðfesta, at lítið var til av vágafúsum kapitali úttan á nokrum fáum plássum, so »framtakspeningurin« var sum so tann einasti vágafúsi eginpeningurin.

MEN í hesum meldri er líkt til, at nakrar bygdir vera við sviðusoð. Hetta eru bygdir, sum hava havt fiskavirki, men har peningur og áræði vantar í dag. Kanska tí at aðrar royndir, sum hava kostað, eru farnar fyri bakka.

TAÐ er ein syrgilig sjón at koma til Vágs, heim á Sand ella til Skopunar í dag. Fyri 10 árum síðani var liv og arbeiði. Í dag er nærur óskukalt og fólk flyta framvegis. Tað er ikki bara spell, men ein vanlukka fyri oyggjalandið.

SUMMI finnast at gamla bygdamenningarpolitikkinum. Víst vórðu minni hepnar iløgur gjørdar, men endamálið var at menna og skapa trivna á bygðunum, í livæðini í føroyska samfelagnum, og tað eydnaðist stórt særð.

VIT mugu bara staðfesta, at almenni politikkurin í dag er, at útoyggjarnar við fastbúgvandi fólku skulu fara. Í øllum forom hevur ikki ein politiskur flokkur tikið nakað ítøkiligt stig. Men á hesum stað skal ávarast imóti, at sama líkasæla verður víst teimum bygðum, sum ikki tykjast fóta sær í liberalistiska samfelagnum, har bara marknaðarkreftirnar skulu avgera menning og trivna.

JAVNAÐARFLOKKURIN hevur sum ávarp frælsi, javnaða og solidaritet. Nógv er vunnid á hesa leið, tað snýr seg um einstaka menniskjað, sum hevur vunnid eitt stórt mál av livsfrælsi, men hetta hugtak eigur at røkka longur. Tað eigur eisini at fevna um tær fjarskotnu Føroyar, og tey fólk, sum enn royna at halda livið í smábygdum og meðalstórum bygðum.

LATIÐ ikki tað henda, at alt savnast í Havnini, í Klaksvík, í Runavík, á Tvøroyri ella á øðrum stórplássum, í gerast Føroyar fátækan, men borgarliga liberalismen kann fegnast.

Sosialurin

Dimmalætting leggur eftir Tvøroyri

Viðmerking til Oddagrein í Dimmalætting, har blaðstjórin gevur TVØROYRI og íbúgvárunum har eitt asnaspark

Í eini grein í Dimmalætting brúkti blaðstjórin sum aftursvar, at tað í itrottarmáli var soleiðis, at ikki varð farið eftir manninum, men eftir bólinum.

Óg rætt hevur hann í tí. Men hesin sami blaðstjóri hevur sjálvandi við vilja gloymt hetta, ta hann í einum aftursvari til Jóannes Eidesgaard, ikki fer eftir manninum, men eftir einum heilum bygdarsamfelag.

Hesin ungi alvin í blaðstjórassinum á tí annars reiðuliga Dimmalætting fyrir ikki fyrir at sleingja um seg við pástandum, sum eru ósannar ut enda í annan.

Men eg skilji hann væl, tí íllsinisglepsini eru vend imóti Tvøroyri, har sambandsflokkurin ongantíð hevur havt, og eg tori at siga tað, heldur ikki vil fáa umboð, hvørki á lóting og als ikki í býráðið. Við teimum sambandsumboðum, sum ganga stíðandi her, tey, sum eru sjónlig, vil hesin flokkur ongantíð fáa totalfesti á Tvøroyri.

Blaðstjórin er sera persónligur, eitt prógv fyrir, at hann ikki veit, hvat hann skrivur um. Hann kastar eftir teimum kvinnum og monnum, sum hava bygt hetta landið. Sambandsfylkingin hevur einki lagt til, og nú í 1997 er hon undangongan fyrir avtoftan av arbeiðsplassum bæði á sjøgv og landi.

Jú, tað hava verið falittir á Tvøroyri. Tey byrjaðu í 1930, ta tað stóra fallið var, og hetta var álvarsligt, tí ta sum nú var tað Tvøroyri, sum bar øllum tí føroyska búskapinum, men hvørji voru so tey, sum tóku um endan, tá á stóð! Ikki Dimmalætting, ella sambandsflokkurin. Tað voru fiskagenturnar og arbeiðsmenn, sum keyptu falittini, ikki við slanguni í landskassan sum nú, har sambandsflokkurin gongur á odda, tað var við reiðuligum peningi, og hetta tiltak helt fram til 1950, tá Føroya land eins og nú fekk eitt borgarligt styri undir sambandsleiðslu og hetta nærur avtoftað alt landið.

Tusundals fiskimenn og familjur teirra vórðu noyddar at flyggja eins og nú, søgan endurtækur seg, tey vórðu noydd at fara av landinum fyrir at livjarga sær og sinum.

Tað hava verið falittir á Tvøroyri. Menn og kvinnur tóku hendur saman og fóru til verka, og aftur bleiv tað gjørt liviligt her, ikki av sambandsflokksins ávum. Teirra leiðsla í Tinganesi hevði fært samfelagið út í arbeiðsloysi og vonloysi, eins og tað nú er við ferð á somu leið, eisini undir sambandsflokksins leiðslu, har eingin hevur ábyrgd, og har alt ber til.

Tað er sjónligt, at av sam-

bandsflokkinum hava vit einki gott at vænta. Eftir tey 8 árum frá 1950 frá 1958 við einum styri, sum ikki megnaði nakað, so komi vendi í, javnaðarflokkurin fekk leiðsluna í 1959 og nú gekk frama.

Tey, sum undir sambandsstýrda landsstýrinum í 1950 voru farin av landinum, kundu nú venda heim aftur, og eitt er greitt, søgan kemur aftur at endurtaka seg.

Fyri at venda aftur til tað, sum oddagreinin umrøður um falittir, so er tað rætt, at seinni voru eisini fleiri falittir. Tiltøk, sum eydnar ikki var við. Skip, sum voru fingin til vega sum partsreiðari og kommandittifeløg, her voru sambandsmenn við, tí her varð hugsað meira um skattafyrirminir heldur enn at skapa arbeiði.

Eitt av hesum reiðariðunum hevði ikki eitt, men heli tvei skip, tí nú skuldu teir borgarligu visa, hvussu stýrást skuldi.

Roknskaparleiðari og stjórnarlimir í hesum fyrirtøkum skuldi verið ein kenningur hjá blaðstjóranum á Dimmalætting. Vil blaðstjórin vita, hvussu hesi ævintýrin endaðu og hvat tað hevur kostað borgarunum á Tvøroyri, so kann hann passandi venda sær til rætta viðkomandi og kanska, eg siga kanska, fáa løyvi at kaga í roknskapir-

Viðmerking

Sverre Midjord skivur

nar, og kann blaðstjórin seta spurningin um, hvør ið betalti rokningina og hvussu stór hon var. Dimmalætting var eitt sakligt og reiðuligt blað, so her er møguleikin at fáa greið á fallittinum á Tvøroyri.

Um blaðstjórin ikki fær teir røttu upplýsingarnar, so kann eg bert siga honum og annars sambandsflokkinum, sum ongantíð hevur kastað aftur, tá tað hevur givist møguleiki at fáa frá tí almenna, viðvíkjandi hesum reiðariðum, har næstingur blaðstjórans var roknskaparstjóri og løntur sum slukur, tá var tað javnaðarmeirlutin á Tvøroyri, sum tók um endan, tá ið á stóð. Tá ið upp varð gjørt, var tað borgarin á Tvøroyri, sum betalti gildið.

Sverre Midjord

Lesarabrøv

Fiskið meðan fiskur er!

Nógv skal man hoyra og siggja, áðrenn oyru og eygu ganga fyr, men at hesir toskar skuldi skapa so stór problem vildi neyvan nakar trúð, ta tað stóð ringast til við toski fyrst í 90 árunum. Tí vildi tað haft stóran áhuga hjá teimum, sum fæst við at fanga hann, áðrenn hann rímir aftur, at fáa at vita frá fiskirannsóknarstovuni, hvat hesin fiskur fór, tá hann hvarv, og hvat hann kom frá, tá hann kom aftur.

Havi latið meg fortelja, at hann hevur verið í føroyskum sjógvum alla tíðina, men havi ongan hug at trúgva, at hetta er komið frá fiskirannsóknunum. Eri vitandi um

fleiri merkir av toski, sum eru send norður til fiskirannsóknarstovu fyrri 2 árum síðan. Hvat siga hesi merki og hvussu nógv skulu tí? Nakað er sum tyðir uppá, at hann kann rýma aftur, imedán ganga fiskimenn og mangla fiskidagar. Hvat er hetta fyrri nakað, hvat kemur og biður um umbering og hvat kann tað brúkast til, tá fiskaloysi blívur aftur. Hvi bleiv ikki fiskað meðan fiskur var.

Aftan á skjótt 40 ár til sjós er tað eitt, sum kann sigast sikkurt og skilagott: fiskið meðan fiskur er, alt annað er skeivt, og úttan um snakk, natúrán spælir hoveðrolluna í nógv stórr

mun enn man vil vera við. Verður hesin fiskur ikki fiskaður nú, so kemur grannin fyrri vestan og fiskar hann, tá hann rýmir aftur. Hetta er ikki ringt at prógva. Skuldi hetta ikki verið tilfelli, at fiskurin ferðast, so er hetta størsta og negativasta skoðsmál føroyski fiskimaðurin nakrantíð hevur fingið.

At hava leitað og ikki funnið hann í fleiri ár má verða nakað av eini verðins rekord í kleyvarkapi, men tí trúgvi eg ikki, at so er, tí havi eg bert eina bók: í Guds navn, fiska meðan fiskur er, alt annað er tapulig tala. Hetta kemur nokk tíðina eina ferð enn at prógva, men tá

er ov seint, tí kundi verið gott at fingið at vitað, hvat hesin fiskur krógvar seg á tí føroysku landleiðini, tá hann rýmir aftur ella er tað nakað, sum ikki má koma fram í øllum hesum problematikkinum, so trúgvi eg, at grannin fyrri vestan veit ein heilan deil meira og skjótt vil gera krav uppá kvotu við Føroyar. Hann hevur gjørt tað fyrri. Ein skjót og skilagott forkláring frá Fiskirannsóknarstovuni vildi tí verið kærkomun.

Á Tvøroyri
A. Wiberg